

3. L'art de la improvisació

El jazz

BLOC 1

CONTEXTOS CULTURALS I MUSICALS. ESCOLTA

1. INTRODUCCIÓ AL JAZZ

1. Contesta si és V (Vertader) o F (Fals).

- ☐ F Els músics de jazz interpreten únicament els sons que apareixen en la partitura.
- ☐ F La música de jazz consisteix en un grup de músics que toquen sempre alhora, sense que destaqu cap instrument per damunt de l'altre.
- ☐ V Les partitures gairebé mai incorporen els solos; sols apareix l'harmonia usada en l'execució.
- ☐ V El tret més destacat de la música jazz són les improvisacions que realitzen els instruments solistes.
- ☐ F El ritme del jazz és bastant monòton i sense massa canvis en les accentuacions.
- ☐ V S'utilitzen ritmes caracteritzats per l'ús de síncope (es canvia l'accentuació natural).
- ☐ F La paraula *jazz* ve del nom d'un instrument molt usat en aquesta música.
- ☐ F El terme *jazz* deriva del nom del lloc on va sorgir aquesta música: Jazzville.
- ☐ V Realment es desconeix la procedència de la paraula, tot i que hi ha diverses teories, com la de *jaser* (xarrar), pel diàleg que s'estableix entre els instruments.
- ☐ F L'origen del jazz es remunta a l'Edat Mitjana, època en què la música àrab es barrejava amb la música americana.
- ☐ F El jazz sorgeix a mitjans del segle XX, com una evolució del rock-and-roll.
- ☐ V El jazz deriva dels cants africans dels esclaus portats a treballar als Estats Units.

2. ELS PRECEDENTS**2.1. ELS CAMPS DE TREBALL**

2. Tria entre aquestes paraules i completa els espais en blanc. Així coneixeràs algunes característiques dels cants de treball.

a cappella - esclaus - responsorial - profà - vocals - ritme - instrumental

- Es tracta de cants interpretats per esclaus.
- Aquests cants es portaven al ritme del dur treball.
- Quan una interpretació es realitza sense acompanyament instrumental es diu que es tracta d'una interpretació a cappella.
- Pel tipus d'instrumentació emprada, podem afirmar que es tracta de cants vocals.
- És característica la interpretació en forma de pregunta-resposta, en què un membre de la quadrilla canta com a solista, mentre que la resta respon. Això indica que es tracta d'una forma de cant responsorial.

2.2. ELS ESPIRITUALS

3. Escolta aquest cant tradicional basat en els espirituals de l'època.

Audició 1 Amen

See the little baby
Layng in the manger
On Christmas morninig.
See him in the temple
Talking to the elders
How they marvel at his wisdom
See him at the seaside
Preaching and healing
To the blind and feeble

Mira el nadó
Gitat en el pessebre
el matí de Nadal
Mira'l al temple
Parlant amb els seus majors
Com es meravellen amb la seua saviesa
Mira'l al costat del mar
Resant i guarint
Al cec i al dèbil

- Llig el text i digues si es tracta d'un cant religiós o profà. Religiós.
- Explica el tema tractat en aquesta cançó i indica l'època de l'any en la qual seria més adequat interpretar-la. Es tracta del naixement de Jesús i, per tant, l'època més adequada per a interpretar-la és Nadal.
- Quina paraula repeteix sempre el cor? Amén.
- Què canta el solista? El text que apareix anteriorment.
- Quin nom rep aquesta forma de cantar? Forma responsorial.

- f. Té acompanyament instrumental? No té cap tipus d'acompanyament, sols apareixen les veus.
- g. Com s'anomena aquesta manera d'interpretar cançons? A cappella.
- h. Quina diferència fonamental hi ha entre els cants de treball i els espirituals? Si bé és cert que s'interpreten de la mateixa manera, els cants de treball se solien interpretar quan es realitzaven les tasques i, de vegades, s'usaven com a mitjà de comunicació. Per la seua banda, els espirituals posseeixen un marcat sentit religiós. Tots dos són semblants i es diferencien en el context i la temàtica.
4. Aquest cant prové d'un espiritual afroamericà, que amb el temps evolucionà en la instrumentació i en la interpretació i donà lloc al **gòspel**. S'hi parla d'un passatge de l'Antic Testament. "Israel" representa els esclaus afroamericans, mentre que "Egipte" i el "Faraó" representen el règim esclavista.

Audició 2 Go Down Moses

When Israel was in Egypt's land
Let my people go,
Oppress'd so hard they could not stand,
Let my people go.
Go down, Moses,
Way down in Egypt's land,
Tell old Pharaoh,
Let my people go.

Quan Israel era a la terra d'Egipte
deixa anar la meua gent,
tan oprimit que no podia sostenir-se en peu,
deixa anar a la meua gent.
Baixa Moisès,
cap a la terra d'Egipte,
digues al vell Faraó,
deixa anar la meua gent.

- a. Observa que el començament d'aquest gòspel s'interpreta sols amb veus, a la manera dels espirituals; com es diu aquesta forma d'interpretació? A cappella.

- b. Després s'incorporen els instruments d'acompanyament.

Escriu el nom dels que pugues reconèixer. _____

A més de les veus, es pot sentir el piano, el baix elèctric, la bateria i la guitarra.

- c. Escriu una diferència i una similitud entre el gòspel i els espirituals negres. _____

La diferència es troba en la instrumentació, ja que els espirituals són a cappella i el gòspel té acompanyament instrumental. Són semblants en la temàtica, ja que els dos són religiosos.

- d. Què significa la paraula gòspel? Paraula de Déu.

2.3. EL BLUES

5. Escolta aquest blues interpretat per Ray Charles, un dels intèrprets més destacats d'aquest estil. Observa el tempo, la forma d'usar la veu, el text, etc. i respon les qüestions.

Audició 3 Honey, Honey Ray Charles

When I got misery, oh my, where are you?
 Honey, honey, oh honey, honey,
 Where can you be?
 Whisperin' when the lights are low
 To each teardrop on my pillow
 Honey, honey, oh honey, honey,
 Where can you be?
 I crossed the scalding desert
 Just to be where you are
 I want you, need you, love you
 Still we're apart
 When I want to hold you,
 Oh my, where are you?
 Honey, honey, my honey, honey
 Where can you be?

Quan em sent infeliç, oh! on eres, amor?
 Amor, oh! amor, amor, on pots ser?
 Xiuxiuejant quan la llum és tènue, a cada
 llàgrima en el meu coixí
 Amor, amor, amor, amor, On eres?
 Aguante les cremades del desert, sols
 per ser on tu eres
 Necessite el teu amor, però seguim separats
 Quan vull abraçar-te, amor, on eres?
 Amor, amor, el meu amor, On pots ser?

- a. Encara que aquesta cançó es va gravar l'any 1984 en l'àlbum recopilatori *Going Down show*, en essència segueix mantenint el caràcter dels blues originals. D'entre els adjectius següents, tria els que et semblen més encertats per a aquesta audició.

☒ TRISTESA
☐ AGITACIÓ

☐ ALEGRIA
☒ DESCONSOL

☐ EUFÒRIA
☐ SOLEMNITAT

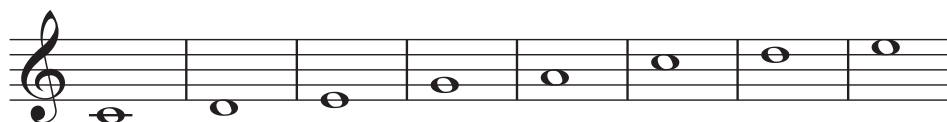
- b. Si lliges el text de la cançó, sabràs si es tracta d'un gènere religiós o profà. _____

Es tracta d'un gènere profà, ja que el tema principal és el desamor.

- c. Tot i que la veu de Ray Charles estiga acompanyada per un grup de músics, hi ha un instrument que destaca especialment. Saps quin és? ***El piano.***

Audició 4 Roda de blues

6. a. Et convertiràs en compositor de blues. Per fer-ho, utilitzaràs els sons del pentagrama. Observa que és una escala pentatònica (cinc sons) en la qual estan tots els sons excepte FA i SI.

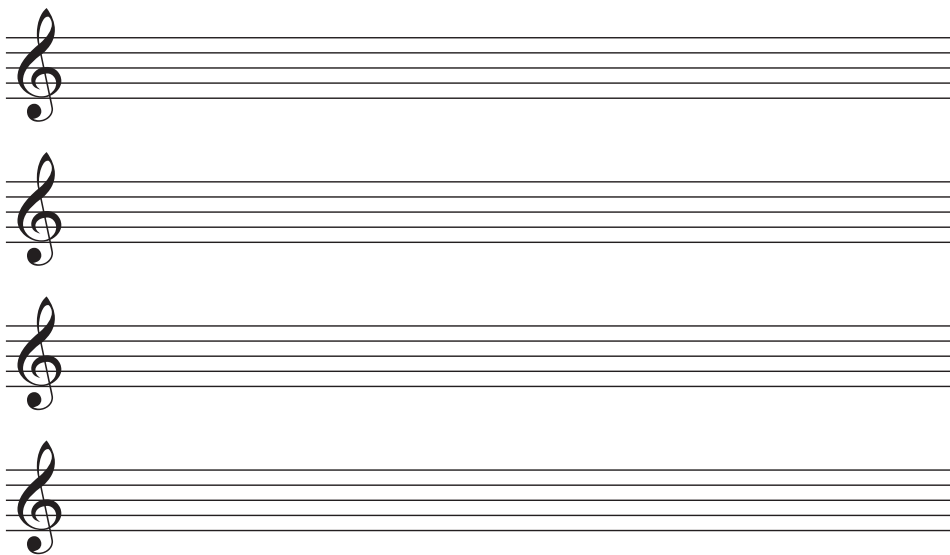
- b. Si t'atreveixes amb el Mlb, podràs compondre una melodia més autèntica, ja que aquest so és conegut amb el nom de *nota blues*.

Escriu la teua composició en els pentagrames següents.

TÍTOL *Resposta lliure.*

COMPOSITOR _____

- c. Si vols convertir-te en un veritable “bluesman”, pots improvisar sobre la base musical, usant els sons de les escales anteriors.

2.4. RAGTIME

7. Digueu si són vertaderes (V) o falses (F) les afirmacions següents sobre la música ragtime.

- ☐ F Era una música interpretada pels esclaus negres.
- ☐ V Fonamentalment s'interpreta amb el piano.
- ☐ V És una barreja de ritme afroamericà i de música clàssica europea.
- ☐ F En aquesta música preval la improvisació.
- ☐ V No es tracta de música improvisada.
- ☐ V És un antecessor del jazz.
- ☐ F *Ragtime* significa *temps marcat*.
- ☐ V Scott Joplin va ser el compositor més famós d'aquest estil.

8. En aquestes audicions escoltaràs estils diferents de música per a piano.
a. Identifica quina pertany a l'estil ragtime.

☐ Audició 5

☐ Audició 6

☒ Audició 7

- b. Explica la raó per la qual has descartat les dues audicions que no corresponen al ragtime.

L'audició 5 té acompanyament simfònic (Concert per a piano núm. 5 de Beethoven) i l'audició 6 té un caràcter de música "clàssica europea", més concretament del Romanticisme (Vals núm. 7 de Chopin).

3. ELS INICIS DEL JAZZ

3.1. ESTIL NOVA ORLEANS. LES PRIMERES BANDES DE JAZZ

Audició 8 *High Society* King Oliver's Creole Jazz Band

9. Contesta les preguntes sobre la música de Nova Orleans.

- a. Qui va formar les primeres bandes de Nova Orleans? *Els esclaus recentment alliberats que havien emigrat a aquesta ciutat.*
- b. Com van adquirir els instruments per formar aquestes bandes? *De les bandes militars que es van dissoldre en acabar la guerra, venuts en quantitat i a baix cost.*
- c. Quins coneixements musicals tenien? *La major part dels "nous músics" toca com canta, ja que no sap solfeig ni coneix la tècnica, de manera que els instruments es converteixen en una extensió de la veu.*
- d. Escriu els estils musicals dels quals té influència la música de Nova Orleans. *D'una banda, el ragtime, creat pels pianistes negres de l'est, ple de ritmes enèrgics i síncope; de l'altra, el blues i els espirituals.*
- e. Com solien fer les improvisacions? *Solien fer-se improvisacions solistes, en moltes ocasions en forma de pregunta-resposta, imitant-se i responent-se els uns als altres (responsorial).*

10. A mesura que passa el temps, es crea una formació instrumental més o menys estructurada. Escriu el nom dels instruments que apareixen en aquesta fotografia d'una de la bandes de l'època. Indica si pertanyen a la secció melòdica o rítmica.

✓ Secció melòdica: Trombó, clarinet i trompeta.

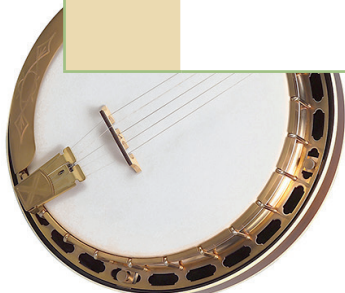
✓ Secció rítmica: Contrabaix, banjo i bombo.

11. Escolta la banda de jazz següent i observa que després de realitzar el tema, es passa a la secció d'improvisacions. Escriu el nom dels instruments solistes a mesura que vagen intervenint.

Audició 9 *Sugar Foot Stomp* Kid Ory

TEMA	IMPROVISACIÓ 1	IMPROVISACIÓ 2	IMPROVISACIÓ 3	IMPROVISACIÓ 4	TEMA
TOTS	<i>Clarinet</i>	<i>Trombó</i>	<i>Piano</i>	<i>Trompeta</i>	TOTS

3.2. DIXIELAND

Audició 10 *Tiger Rag* Original Dixieland Jazz Band

L'Original Dixieland Jazz Band era un grup integrat per músics de raça blanca. Pel que sembla, va ser el primer conjunt musical que va utilitzar la paraula *jazz* per definir la seua música. També va ser la banda que va realitzar el primer enregistrament de jazz, l'any 1917. Igualment, van ser els primers a aparèixer en el cinema, en la pel·lícula *The good for nothing*, aquell mateix any.

12. Segueix la “Guia d’Audició”, ahora que l’escoltes.

Temps transcorregut	Audició COMENTADA
0:00	1. Comença un tema viu, alegre i molt rítmic, amb el caràcter típic d’aquest estil de música.
0:16	2. El clarinet adquireix un protagonisme més gran, mentre la resta de la banda acompanya amb uns breus “talls”. Aquest passatge serveix de pont per enllaçar de nou amb el...
0:25	3. Primer tema del començament, que de nou es torna a sentir.
0:33	4. De nou, el clarinet és el protagonista més important de la banda, recolzat per uns motius musicals breus a càrrec de la resta d’instruments.
1:05	5. Sonen els <i>glissandos</i> del trombó, ahora que la banda acompanya usant un ritme molt característic.
1:38	6. Se sent el primer “solo” de la interpretació a càrrec del trombó, acompanyat dels instruments que se solen encarregar de la secció rítmica (bateria, contrabaix i piano).
2:10	7. La improvisació corre ara a càrrec de la trompeta, que destaca pel seu virtuosisme en la interpretació i per alguns passatges amb notes molt agudes d’aquest instrument.
2:41	8. El clarinet és ara l’encarregat de realitzar el “solo” Comença amb una passatge melòdic, encara que després l’interpret també fa ostentació del seu virtuosisme.
3:14	9. Tornem a sentir un dels passatges anteriors, en què destaquen els <i>glissandos</i> del trombó. Aquest passatge ens portarà a un...
3:45	10. “Solo” de contrabaix. En aquesta ocasió, a més d’acompanyar la secció rítmica, també ho fan la resta d’instruments, encara que en un matís <i>pp</i> .
4:16	11. Sona un acord en <i>f</i> de tota la banda, per continuar amb un passatge molt viu i espectacular en el qual els instruments melòdics (clarinet, trompeta i trombó) es fonen realitzant diferents melodies.
4:50	12. Sona un breu solo de bateria que enllaçarà de nou amb...
4:53	13. El <i>tutti</i> de la banda, que ens portarà de forma frenètica al final de la cançó...

13. Respon les qüestions següents sobre la música Dixieland.

- a. Què significa la paraula *Dixieland*? La música interpretada per les formacions de blancs és coneguda amb el nom de Dixieland (dixie = sud, land = terra).
- b. ESCRIU LES DIFERÈNCIES ENTRE ELS ESTILS DIXIELAND I NOVA ORLEANS.
- b.1. Pel que fa a les improvisacions. Amb el Dixieland es desenvoluparan més les improvisacions.
- b.2. Pel que fa al tempo. Els tempos del Dixieland són una mica més ràpids que els de Nova Orleans.
- b.3. Pel que fa a l'estil i a la interpretació. El Dixieland és un estil "menys expressiu", però bé que té uns recursos tècnics majors.
- b.4. Pel que fa a les melodies i a l'harmonia. Les melodies del Dixieland són més "pulides" i les harmonies més clares que el jazz en estil Nova Orleans.

3.3. CHICAGO. ELS PRIMERS SOLISTES

14. Tria les respostes correctes.

- a. El 1917, el barri de Storyville de Nova Orleans, on sonava el jazz en diferents llocs, va ser clausurat per...
- ☐ falta d'interès pel jazz ☒ els conflictes constants ☐ la Guerra de Secessió
- b. Molts dels músics que es van quedar sense treball van haver d'abandonar la ciutat a la recerca de noves oportunitats. El lloc triat per la major part d'ells va ser...
- ☐ Texas ☐ Florida ☒ Chicago
- c. El nou estil es caracteritza fonamentalment per donar més importància a...
- ☒ els solistes ☐ les bandes de jazz ☐ els instruments
- d. Entre els músics més destacats, hi ha...
- ☐ Miles Davis ☒ Bix Beiderbecke ☒ Joe "King" Oliver

Audició 11 What a Wonderful World Louis Armstrong

Tot seguit sentiràs una de les moltes cançons famoses que té aquest músic; comprovaràs que Louis Armstrong, tot i haver viscut una infantesa difícil, tenia una visió optimista del món que és contagiosa:

Tot el que dic és, veus com seria de meravellós el món, si tan sols li donàrem una oportunitat? Amor, nena, amor. Aquest és el secret.

15.a. Segueix la lletra mentre l'escoltes.
What a Wonderful World

I see trees of green, red roses too
 I see them bloom for me and you
 And I think to myself what a wonderful world.
 I see skies of blue and clouds of white
 The bright blessed day, the dark sacred night...
 And I think to myself what a wonderful world.
 The colors of the rainbow so pretty in the sky
 Are also on the faces of people going by
 I see friends shaking hands saying
 "how do you do?"
 They're really saying I love you.
 I hear babies crying, I watch them grow
 They'll learn much more than I'll never know...
 And I think to myself what a wonderful world
 Yes I think to myself what a wonderful world.

Quin món més meravellós

Veig arbres verds, també roses roges
 Els veig florir per mi i per tu
 I pense per a mi mateix, quin món més meravellós.
 Veig cels blaus i núvols blancs
 El beneït i brillant dia, la fosca i sagrada nit...
 I pense per a mi mateix, quin món més meravellós.
 Els colors de l'arc de Sant Martí, tan bonics en el cel,
 també són en les cares de la gent que passa
 Veig amics encaixant les mans, dient
 "Com et va?"
 En realitat s'estan dient "t'estime".
 Sent nadons plorant, els veig créixer
 Aprenderan molt més del que jo mai sabré
 I pense per a mi mateix, quin món més meravellós.
 Sí, pense per a mi mateix, quin món més meravellós.

b. Busca informació sobre Louis Armstrong i escriu una breu biografia.

Louis Armstrong, anomenat "Satchmo" (boca de sac), és un dels genis musicals més grans del jazz, que s'ha mantingut en un lloc destacat per més de mig segle. Va néixer el 4 de juliol de l'any 1900, el Dia de la Independència dels EUA, en una cabana del ghetto negre de Nova Orleans. Als 14 anys va aprendre a tocar la bugle en un asil de xiquets marginals d'aquesta ciutat. El bugle era una corneta que havia estat àmpliament utilitzada com a instrument militar per l'exèrcit confederat del sud, en la guerra de Secessió, i s'havia difós com a principal instrument musical del jazz naixent. Era fill d'una prostituta i havia estat abandonat pel seu pare pràcticament des del moment del seu naixement; fou criat per la seua àvia i visqué en condicions veritablement miserables, en l'ambient dels bordells i salons de ball en què imperava la música del ragtime i del blues. Això el va portar a desenvolupar un bon sentit musical, gràcies al qual guanyava unes monedes cantant pels carrers; a més, esdevingué un pillastre molt conegut de la policia. El seu sentit musical va cridar l'atenció de Peter Davies, el qual li va ensenyar a tocar el bugle. Quan Armstrong va eixir del correccional, la seua ambició era ser músic; i llavors Davies va prendre una decisió que va canviar per sempre la història de la música: li va donar l'instrument, que Armstrong li va tornar quan va poder comprar-se la seua pròpia corneta. A més de ser reconegut per les qualitats tècniques que tenia com a instrumentista, el seu timbre de veu és molt peculiar i inconfusible.

4. EL SWING I LES BIG BAND (anys 30)

Audició 12 *In the Mood* Glenn Miller

L'orquestra de Glenn Miller va aconseguir ràpidament el favor del públic que omplia els seus concerts, la qual cosa va donar lloc a una sèrie d'enregistraments. Des de juny del 1938, Miller i la seua orquestra van dominar els primers llocs de les llistes de música popular i es van mantenir així més d'un any. A principis del 1940, *In the Mood* va estar quinze setmanes consecutives com a número 1 i va seguir *Tuxedo Junction*, que va mantenir a Miller com a número 1 fins a l'estiu. L'11 de febrer de 1941 se li va atorgar el primer disc d'or per *Chattanooga Choo Choo*.

16. Escolta l'audició i respon les preguntes següents.

- a. Indica si el nombre de components és major o menor que el de les bandes dels estils anteriors i escriu el nom que reben aquest tipus d'agrupacions. El nombre de components ha augmentat respecte de les formacions anteriors, ja que és el període de les grans orquestres de jazz, conegudes com a Big Band (gran banda).
- b. Ratlla les paraules incorrectes.
- Es tracta de grans orquestres vestides **amb uniformes / informalment.**
 - Els músics **no fan servir faristols / usen faristols de xou.**
 - Interpreten melodies **enganxoses / complexes.**
 - Les seues actuacions estan fetes especialment per a **escoltar / ballar.**
 - Són bastant fidels **a la llibertat creativa / a les partitures.**
- c. Els instruments d'aquestes bandes s'agrupen per seccions. Escriu els que pertanyen a cadascuna de les seccions següents.
- ✓ Vent-metall Trompetes i trombons.
- _____
- _____
- _____
- ✓ Vent-fusta Saxòfons i clarinets.
- _____
- _____
- _____
- ✓ Secció rítmica Bateria, contrabaix i guitarra.
- * El piano fa tant el paper de solista com d'acompanyament ritmicoharmònic.
- _____
- _____
- d. Escriu el nom de, almenys, dues bandes de swing.
- Les Big Bands de Duke Ellington, o Count Basie (tots dos pianistes), la Big Band de Benny Goodman (clarinetista) i l'Orquestra de Glenn Miller (trombonista).

5. EL BEBOP (anys 40)**Audició 13** *Slow boat to China*, Charlie Parker

17. Què es proposen les noves generacions de músics amb la creació del bebop?

Trencar amb la manera d'entendre el jazz que tenien les Big Bands, que segons ells havien abusat del jazz comercial. Aquests músics van crear una nova forma d'expressió i d'imatge pública. Les seues interpretacions no estaven pensades per a ballar, sinó per a escoltar de manera atenta i gairebé reverent. El jazz va passar de ser una música d'entreteniment a ser una "música de cambra" que exigia ser escoltada amb atenció.

18. Compara el bebop i el swing.

a. Pel que fa al nombre de músics que hi intervenen:

BEBOP: *Grups reduïts d'instrumentistes.*

SWING: *Grans orquestres (big band).*

b. Pel que fa al ritme:

BEBOP: *Ús de ritmes complexos, atesa la seua intenció de "fugir" dels ritmes marcats del ball.*

SWING: *Ritmes senzills i marcats que estaven pensats en el ball.*

c. Pel que fa a la forma d'interpretar:

BEBOP: *Interpretacions virtuoses, amb fraseigs ràpids i irregulars. Desenvolupament d'una gran tècnica instrumental i originalitat en les improvisacions, que eren generalment molt ràpides i complexes.*

SWING: *Melodies enganxoses, lleugeres i comercials, pensades per a obtenir l'èxit del gran públic.*

d. Pel que fa a les sensacions que transmeten:

BEBOP: *Emocionalment transmetia sensacions diferents a les conegudes fins llavors (intranquil·litat, nerviosisme, alteració...).*

SWING: *És una música pensada principalment per a la diversió i les festes.*

19. Escriu el nom de, almenys, dos músics de bebop.

- *Charlie Parker (saxo), Dizzy Gillespie (trompeta), Thelonious Monk (piano), Lester Young i Dexter Gordon (saxòfon), i Billie Holiday (veu).*

6. ESTILS CONTRAPOSATS

Audició 14 Cool Jazz Miles Davis

20. Escolta i respon les qüestions següents.

a. Què significa el terme *cool-jazz* Jazz fresc (cool = fresc).

b. Quins són els motius fonamentals pels quals sorgeix aquest moviment musical?

Sorgeix per a reemplaçar la “nerviosa intranquil·litat” del bebop.

c. Quines sensacions tracta de transmetre'ns? Presenta una sensació de suavitat, intimisme, relaxació... amb ritmes i amb contrastos tímbrics (instrumentals) moderats.

d. La sordina és un accessori que es col·loca en la campana dels instruments de vent metall, quina funció té? La sordina és un accessori que serveix per a disminuir la intensitat del so o per a canviar el timbre dels instruments. Habitualment s'usa en els instruments de vent-metall, sobretot en trompetes i trombons, i es col·loca en la campana.

21. En les audicions següents sentireu una trompeta i un trombó. Indica el nom de l'instrument i si fa ús o no de la sordina.

Audició	instrument	ús de sordina
Audició 15	TROMPETA Lee Morgan - Hasaan's Dream	NO
Audició 16	TROMBÓ Shorty & Orleans Avenue - Jazzwoche Burghausen	NO
Audició 17	TROMPETA Easy Money Sant Andreu Jazz Band & Jesse Davis	SÍ
Audició 18	TROMBÓ Michele Jamil Marzella trombone	SÍ

22. Busca informació sobre Miles Davis i escriu una breu biografia.

Miles Davis ha estat un dels trompetistes i compositors més emblemàtics de la història del Jazz. Va nèixer a Alton, Illinois, i a mitjans dels anys quaranta va començar a tocar amb els principals músics del bebop. A finals de la dècada dels 40, va fer un gir a la seua carrera i va formar una banda de nou components que, malgrat la curta durada que tingué, va exercir gran influència, ja que introduí el terme cool jazz (en oposició a hot, calent). En els anys 50 va visitar París, on va compondre la música de la pel·lícula "Ascenseur pour l'Echafaud" de Louis Malle, improvisant directament davant de les imatges del film. De tornada als Estats Units i influït per la música rock, va usar instruments electrònics en les seues composicions, de manera que marcà profundament tota la generació del jazz fusió o jazz-rock. Quan va morir, al setembre de 1991, estava treballant amb Prince.

Audició 19 *One for Daddy* Cannonball Adderley

23. Escolta amb atenció aquesta audició de hard-bop i digues si són vertaderes (V) o falses (F) les afirmacions següents.

- ☐ **F** Aquesta audició té un caràcter més relaxat i tranquil que l'anterior.
- ☐ **V** El hard-bop està influït pel bebop.
- ☐ **F** *Hard-bop* vol dir *bop suau*.
- ☐ **F** Gerry Mulligan és un dels pioners de l'estil hard-bop.
- ☐ **V** John Coltrane és un músic important de l'estil hard-bop.
- ☐ **V** El hard-bop va sorgir com a reacció al cool-jazz.
- ☐ **F** El hard-bop va sorgir a finals dels anys 60.

7. FREE-JAZZ (anys 60). EL JAZZ LLIURE

Audició 20 *First take* Ornette Coleman

24. Fixa't en els efectes sonors que busca aquest estil de jazz.

a. Indica la sensació que et produeix aquesta música.

Produeix sensació d'innocència, estranyesa, inconnexió, descoordinació...

b. Què pretenen amb aquest nou estil de jazz? *Intenten conscienciar la societat americana de la necessitat d'autoidentificar-se amb la població negra. Aquest nou estil representa un trencament total amb tot l'anterior i planteja una tornada als antics anys 20, quan el jazz era considerant una cosa esbojarrada, incerta i emocionant.*

c. Com plantegen les melodies, els ritmes, les improvisacions, etc. per aconseguir aquests efectes sonors? *En les seues interpretacions plantegen unes línies melòdiques i rítmiques amb una gran llibertat creativa. Fan ús d'una harmonia atonal i usen polirítmies. En moltes ocasions fan improvisacions col·lectives, com succeïa als començaments del jazz amb les bandes de Nova Orleans. Aquest estil va connectar el jazz amb els moviments d'avantguarda, en tant que usava el soroll com un element musical en les composicions.*

25. Aguditza l'oïda, ja que aquestes audicions corresponen a alguns tipus de jazz que hem vist fins ara. Indica l'estil de cadascuna de les audicions i justifica la resposta.

RAGTIME - SWING - BEBOP - COOL JAZZ - FREE JAZZ

Audició 21 *Mission to Moscow* Benny Goodman

- a. ESTIL: Swing
JUSTIFICACIÓ: Es tracta d'una gran orquestra de jazz (Big Band), és una música divertida i enganxosa, pensada fonamentalment per al ball.

Audició 22 *Pineapple Rag*, S. Joplin

- b. ESTIL: Ragtime
JUSTIFICACIÓ: L'autor és un dels més famosos compositors de ragtime. La major part d'aquestes composicions estan compostes per a piano...

Audició 23 *Blue in green* Miles Davis

- c. ESTIL: Cool jazz
JUSTIFICACIÓ: Es tracta d'una música relaxada, en la qual abunden els sons llargs. La trompeta usa la sordina per a emetre uns sons més íntims i suaus.

Audició 24 *Crazeology* Parker & D. Gillespie

- d. ESTIL: Be-bop
JUSTIFICACIÓ: Els compositors són propis del bebop. Usa una formació reduïda. Hi trobem bastant velocitat en l'execució. Les frases i ritmes són frenètics i complexos.

Audició 25 *Moanin* Charles Mingus

- e. ESTIL: Free jazz
JUSTIFICACIÓ: Es tracta d'una música atonal. De vegades se senten improvisacions col·lectives. Produeix una sensació d'incoherència, estranyesa, inconnexió, descoordinació...

8. JAZZ FUSION (AÑOS 70). EL JAZZ SE MEZCLA CON OTROS ESTILOS

Des dels anys 70 es produeix una explosió d'estils que dona lloc a l'anomenat jazz fusió.

Audició 26 *Vulcan Worlds* Chick Corea & Al Di Meola

26. a. ESCRIU EL NOM DELS INSTRUMENTS QUE PUGUES RECONÈIXER. Bateria, sintetitzador, piano elèctric, baix elèctric i guitarra elèctrica.
b. Pel que fa a la instrumentació, quina novetat apareix en aquesta audició? La inclusió dels instruments elèctrics propis del món del rock.
c. Sabries dir el nom d'aquest estil de jazz? Jazz rock.

Audició 27 *Just the Two of Us* George Benson

- 27.a. Hauràs observat que la instrumentació usada en aquesta audició és semblant a l'anterior, però que el caràcter és diferent; a què creus que es deu?

L'audició anterior tenia un caràcter frenètic, exacerbant... degut a la influència del rock. Això no obstant, l'smooth-jazz es troba influït pel cool jazz i pel funk, que són estils de música més relaxats, mesurats...

- b. Quin nom rep aquest estil de música? Smooth jazz.

Audició 28 *Batuka* Tito Puente

- 28.a. Dels instruments que apareixen en aquest enregistrament, quin destaca especialment?

Els instruments de percussió.

- b. A què creus que es deu? A la influència de la música llatina (salsa, merengue, cumbia, "bachata"...), la qual fa un gran ús d'aquests instruments.

9. TRADICIÓ I EVOLUCIÓ (anys 80)**Audició 29** Lincoln Center Orchestra & Wynton Marsalis

- 29.a. Per què aquest tipus de jazz rep el nom de neotradicionalisme? Les diferents fusions que van tenir lloc en la dècada dels 70 van fer que el jazz anés allunyant-se cada vegada més dels seus orígens. Aquesta situació comportà que alguns músics, majoritàriament negres, reivindicaren la tornada als orígens.

- b. Escribe el nom de, almenys, dos músics que hagen desenvolupat aquest estil.

Scott Hamilton, Herbie Hancock o Wynton Marsalis.

Audició 30 St Germain & Herbie Mann

30. Indica els estils musicals que fusiona l'acid-jazz.

Aquest estil integra elements del jazz, del funk i del hip-hop, amb els ritmes de la música dance. Per tant, aquest estil s'adreça, fonamentalment, a les pistes de ball.

10. EL POST-JAZZ (años 90)**Audició 31** *Far Away* Bill Frisell

31. Explica els motius pels quals, en els anys 90, va sorgir una revolució en el jazz protagonitzada per alguns músics de Nova York.

La fusió amb el rock o amb la música clàssica donà lloc a una revolució en la qual es feia música que aplegava influències de tota mena, fusionades sense limitacions conceptuals.

32. Ratlla les paraules incorrectes i obtindràs algunes de les característiques del jazz dels 90.

- En aquesta dècada sorgeix, de nou, un interès per la música **del ragtime** / **de les big bands**.
- El tractament instrumental, l'harmonia i la melodia, es troben influïts per la música **d'avant-guarda** / **descriptiva**.
- Dels músics d'aquest estil, destaca **Max Steienr** / **Butch Morris**.

11. EL JAZZ EN EL NOU MIL·LENNI

33. Escriu el nom dels dos estils més innovadors de la música de jazz del nou mil·lenni.

Jazz rock.

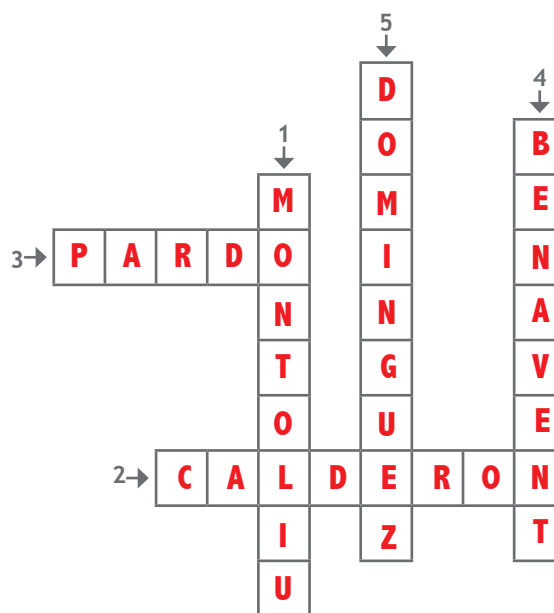
34. Escriu l'estil al qual pertany cadascuna d'aquestes audicions.

Audició	Estil
Audició 33 <i>Vostok</i> Triosk	<i>Jazz electrònic.</i>
Audició 34 <i>B-Boy</i> Crown City Rockers	<i>Jazz rap.</i>

12. EL JAZZ A ESPANYA

35. Completa el mots encreuats i comprova els teus coneixements sobre alguns músics de jazz a Espanya.

1. Cognom del pianista de jazz que va ser el primer a transcendir les nostres fronteres i que va aconseguir una gran rellevància internacional.
2. Cognom d'un músic dels anys 70 que, a més de jazz, va compondre obres d'altres estils.
3. Cognom del saxofonista i flautista que fa un jazz anomenat *nou flamenc*.
4. Cognom d'un dels grans intèrprets del baix elèctric, que va ser un dels primers que el va introduir en les formacions del flamenc fusió.
5. Cognom del pianista gadità que va començar amb un grup de rock andalús i que posteriorment va evolucionar cap al jazz.

Audició 35 *Una Noche en el Central* Pedro Iturralde

36. Pedro Iturralde és un dels músics pioners del jazz a Espanya. Si escoltes amb atenció, podràs descobrir quin és l'instrument que, habitualment, interpretava aquest músic.

Saxòfon.

Audició 36 *Spain* M. Camilo & Tomatito

Aquesta obra va ser premiada amb el Grammy Latino al millor àlbum de jazz a l'any 2001. **Michel Camilo** va nèixer a la República Dominicana i **Tomatito** és un músic que va acompanyar en moltes ocasions a Camarón de la Isla.

37. a. Escriu el nom dels instruments que apareixen. _____

Piano i guitarra flamenca.

b. Un d'aquests encara no l'has sentit en una banda de jazz; quin és? _____

La guitarra flamenca.

c. Ja vas comprovar que el jazz es fusiona amb tot tipus d'estils musicals. Si hagueres de donar un nom a aquest estil musical, com l'anomenaries? _____

Jazz flamenc.

d. Investiga i troba algun músic de jazz espanyol, diferent dels que ja apareixen en el llibre de text.

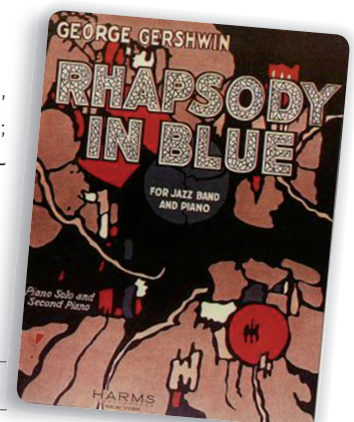
Resposta lliure.

13. EL JAZZ SIMFÒNIC. LA MÚSICA CLÀSSICA I EL JAZZ**Audició 37** *Rhapsody in blue* G. Gershwin

Els instrumentistes de jazz sempre han realitzat efectes molt particulars, com el fet d'arrossegar els sons (*glissando*), imitant els estils vocals negres; les lleugeres variacions de to (*blue notes*); tons desafinats respecte de l'afinació occidental, etc.

38. Al començament d'aquesta obra simfònica sentiràs un llarg glissando. Sabries dir l'instrument que interpreta aquest efecte musical?

Clarinet.

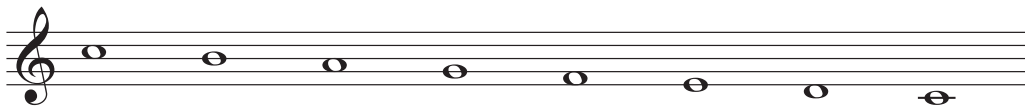
BLOC 3 CREACIÓ MUSICAL

La successió de diversos sons organitzats de manera consecutiva, disposats en sentit ascendent o descendent i relacionats entre si segons les lleis de la tonalitat, s'anomena **escala**.

L'escala és *ascendent* quan va del so greu a l'agut.

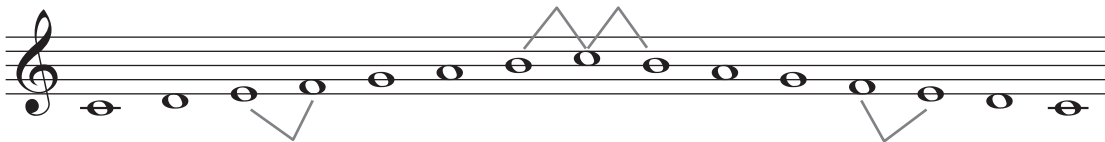

I és *descendent* quan va de l'agut al greu.

**Les escales reben un nom en funció de la nota per la qual comencen i acaben. Observa que en l'exemple anterior comença i acaba amb la nota Do. Per tant, el nom de l'escala és escala de Do.*

Disposició dels **tons** i **semitons** en l'escala diatònica de Do Major:

Hi ha **distància de semitò** entre les notes Mi-Fa i Si-Do i **distància de to** entre les altres notes.

Les notes de l'escala disposades en sentit ascendent i descendent reben també el nom de **graus** i s'indiquen per mitjà de números romans, amb un nom concret:

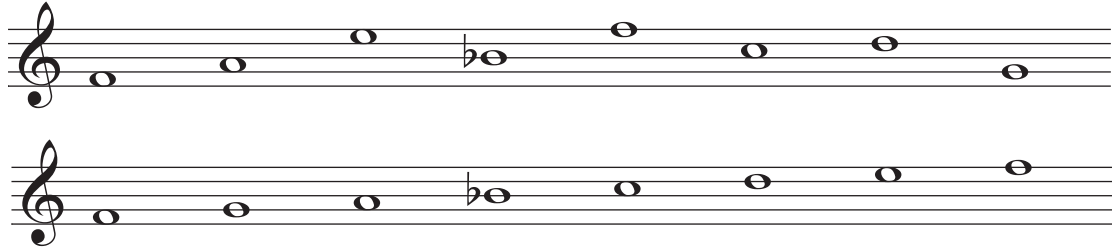
I-Tònica, II-Supertònica, III-Mediant, IV-Subdominant, V-Dominant, VI-Superdominant, VII-Sensible

Aquests graus s'organitzen segons un principi de jerarquia, de manera que n'hi ha uns que són més importants que uns altres i tots s'ordenen al voltant d'una nota principal anomenada **tònica**.

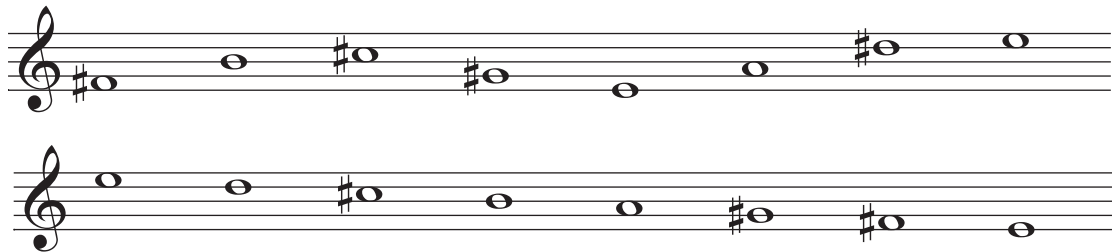
Els graus més importants en qualsevol escala són els **graus tonals**: I (tònica), IV (subdominant) i V (dominant), i són els que afirmen la tonalitat.

1. En el pentagrama següent apareixen diferents sons. Ordena'ls per formar una escala ascendent. Després indica'n el nom.

Escala de FA.

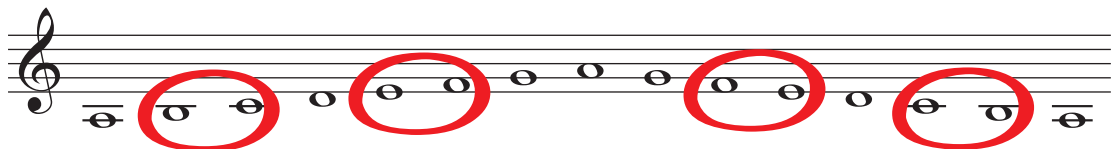
2. Escriu de forma ordenada l'escala següent, situant-la de forma descendent i indicant quin nom rep.

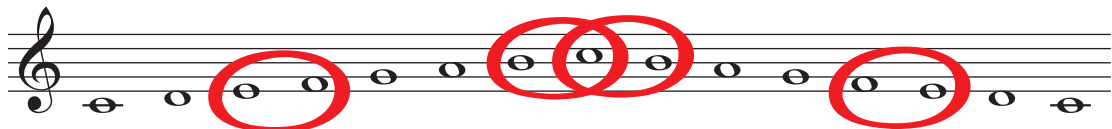
Escala de MI.

3. Encercla les 2 notes entre les quals hi ha una distància de semitò.

a.

b.

4. Ordena les notes següents per formar una escala ascendent i assenyala aquests graus: dominant amb una D, tònica amb una T, sensible amb una S i subdominant amb SD.

